

Predmet IT-98-32-A, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića

Transkripcija i redaktura: Fond za humanitarno pravo, 15.decembar 2005.

Sreda, 25. februar 2004.

Presuda po žalbi

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 14.32 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MERON: Molim sekretara da najavi Predmet.

sekretar: *Predmet IT-98-32-A, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića*

SUDIJA MERON: Hvala. Gospodine Vasiljeviću, da li me čujete? Da li me sad čujete?

OPTUŽENI VASILJEVIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA MERON: Hvala. Izvolite, sedite. Zamoliću strane da se predstave. Prvo Tužilaštvo, molim.

TUŽILAC BREJDI: Dobar dan, časni Sude. Ja sam Helen Brejdi (Helen Brady). Ja se pojavljujem u ime Tužilaštva. Sa mnom su danas gospođica Mišel Žarvi (Michelle Jarvis), gospodin Štefan Virt (Steffen Wirth) i naš referent za predmet, Lurd Galisia (Lourdes Galicia).

SUDIJA MERON: Hvala. Odbrana, molim.

ADVOKAT DOMAZET: Vladimir Domazet, glavni zastupnik podnosioca žalbe. Gospodin Knups (Gerardus G. J. Knoops) je odsutan danas.

SUDIJA MERON: Hvala lepo. Žalbeno veće donosi, danas, Presudu po žalbi u *Predmetu Tužilac protiv gospodina Mitra Vasiljevića*. Gospodin Vasiljević je uložio žalbu na presudu koju je Pretresno veće II ovog Međunarodnog suda donelo 29. novembra 2002. godine. Ovaj Predmet odnosi se na događaje koji su se odigrali juna 1992. godine na području Višegrada. Nakon što se Jugoslovenska narodna armija povukla sa ovog područja, razne srpske paravojne jedinice preuzele su kontrolu.

Jednu takvu grupu koja je slovila kao posebno nasilna, vodio je izvesni Milan Lukić. Pretresno veće je utvrdilo da je, negde u maju 1992. godine, Mitar Vasiljević bio prisutan kad su Milan Lukić i njegovi ljudi pretresli selo Mušići. Utvrđeno je, takođe, da je on 7. juna 1992. godine bio prisutan u hotelu "Vilina vlas", Lukićevom štabu, kada su Lukić i dvojica neidentifikovanih ljudi doveli sedmoricu silom privedenih muškaraca, Muslimana. Kad je podnosilac žalbe napustio hotel zajedno sa Lukićem i dvojicom neidentifikovanih ljudi, bio je naoružan automatskim oružjem. Sedmorica muškaraca, Muslimana, prebačeni su silom na istočnu obalu reke Drine, gde su streljani. Njih petorica su ubijeni u pucnjavi, a dvojica su preživela tako što su pali u reku i pretvarali se da su mrtvi. Pretresno veće osudilo je gospodina Vasiljevića na osnovu dve od 10 tačaka optužnice kojom ga je teretilo Tužilaštvo: prvo po tački 3 optužnice, za progon kao zločin protiv čovečnosti, odnosno ubistvo pet muškaraca, Muslimana i za nečovečna dela nad ostalom dvojicom Muslimana. Ova osuda izrečena je na osnovu člana 5, Statuta (Statute) Međunarodnog suda; drugo, Pretresno veće osudilo je gospodina Vasiljevića po tački 5 za ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja, odnosno za ubistvo pet muškaraca Muslimana, a u vezi sa incidentom na obali Drine. Ova osuda izrečena je na osnovu člana 3, Statuta. Pretresno veće oslobodilo je gospodina Mitra Vasiljevića preostalih optužbi. Gospodin Vasiljević osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina. Dana 30. decembra 2002. godine, gospodin Vasiljević uložio je žalbu i na osudu i na kaznu, navodeći osam osnova na žalbu. Tužilaštvo nije uložilo žalbu. U skladu sa praksom ovog Međunarodnog suda, ja neću da čitam tekst presude, osim dispozitiva. Umesto toga, ja ću da rezimiram glavna pitanja koja se pojavljuju u žalbenom postupku i izneću razloge i odluke Žalbenog veća. Naglašavam da je ovo samo sažetak i da ni u kom obliku ne predstavlja samu presudu. Jedina merodavna verzija odluka i razloga Žalbenog veća je presuda u pisanoj formi, čiji se primerci stavljaju na raspolaganje stranama u postupku i javnosti po zaključenju ove sednice. Žalbeni postupak, predviđen članom 25 Statuta, ima korektivnu funkciju i ne pokreće ponovno preispitivanje Predmeta u žalbi. Preispitivanje se ograničava na greške u primeni prava koje odluku čine nevažećom i na greške u utvrđivanju činjenica, koje bi mogle imati za posledicu neostvarenje pravde. Žalbeno veće može da potvrdi, ukine ili preinači odluke Pretresnog veća. Žalbeno veće može da ispravi greške u primeni prava koje čine nevažećom presudu Pretresnog veća, iz razloga koje je naveo podnosilac žalbe ili iz drugih razloga. Kada je reč o greškama u utvrđivanju činjenica, Žalbeno veće odbacuje nalaze Pretresnog veća samo ako dokaze na koje se oslonilo Pretresno veće, ne bi prihvatio ni jedan razuman sud, a greška koja je iz njih proizašla dovela je do neostvarenja pravde, odnosno, do izuzetno nepravednog ishoda sudskog postupka, kao u slučaju kad se optuženi osudi uprkos nedostatku dokaza o nekom suštinskom elementu zločina. Kada podnosilac žalbe samo osporava činjenične nalaze Pretresnog veća i predlaže alternativnu procenu dokaza, a da, pri tom, nije pokazao zašto je procena Pretresnog veća bila nerazumna, podnosilac žalbe, time, nije uspeo da se oslobodi tereta dokazivanja koji je na njemu. Kada je reč o žalbi na kaznu,

odluka se preinačuje samo ako je Pretresno veće načinilo primetnu grešku u ostvarivanju svojih diskrecionih prava. Od podnosioca žalbe se, takođe, traži da uputi Žalbno veće na upravo one delove zapisnika, transkripta presude i dokaza koji potkrepljuju njegove argumente. Žalbno veće neće detaljno da razmatra navode strane ako su oni nejasni, protivrečni ili neodređeni. U takvim okolnostima, Žalbno veće može da odbaci argumente bez obrazloženja. Podnosiocu žalbe je skrenuta pažnja na ove uslove tokom žalbenog pretresa. Pre razmatranja argumenata podnosioca žalbe o zasnovanosti postupka, Žalbno veće procenjuje da li su podnesci žalioaca ispunili te zahteve. Postoje tri kategorije formalnih i proceduralnih nedostataka u podnescima žalioaca koji se odnose na navodne greške u utvrđivanju činjeničnog stanja: prva kategorija tiče se onih argumenata gde podnosilac žalbe nije identifikovao konkretnu grešku Pretresnog veća i samo je ponudio alternativno tumačenje dokaza. U drugu kategoriju spadaju argumenti kod kojih je podnosilac žalbe propustio da ustvrdi da nalaze Pretresnog veća ne bi doneo nijedan razuman prosudilac činjenica. Treća kategorija odnosi se na argumente u vezi sa kojima je podnosilac žalbe propustio da kaže kako je navodna greška dovela do neostvarivanja pravde. Žalbno veće odbacuje te argumente bez razmatranja njihove zasnovanosti. Ja neću da navodim sve argumente koji spadaju u gore navedene kategorije, jer oni lako mogu da se nađu u pisanoj verziji presude koja će danas da bude podeljena. Dalje, Žalbno veće odbacuje, bez razmatranja zasnovanosti, nekoliko žaliočevih argumenata o kazni u kojima on nije naveo ni jednu navodnu grešku ili je te argumente pokrenuo po prvi put tek u replici na podnesak respodenta. Sada ću da se osvrnem na argumente podnosioca žalbe za koje je utvrđeno da ispunjavaju formalne zahteve. Žalbno veće je svrstalo ove argumente u četiri grupe. Prva grupa sastoji se od navodnih grešaka u utvrđivanju činjeničnog stanja koje se odnose na opšte uslove članova 3 i 5 Statuta. Druga grupa sastoji se od navodnih grešaka u utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi sa incidentom na reci Drini i odnosom koji je podnosilac žalbe imao sa Lukićevom paravojnom grupom. Treća grupa odnosi se na žaliočevo učešće u udruženom zločinačkom poduhvatu i njegovu krivičnu odgovornost u vezi s tim. A četvrta na izricanje kazne. Ova pitanja čine delove od 3 do 6 presude po žalbi. U delu 3 presude, Žalbno veće razmatra zasnovanost dva žaliočeva argumenta koja se odnose na opšte zahteve članova 3 i 5 Statuta, a koji se navode u žaliočevom trećem osnovu za žalbu. Žalbno veće zaključuje da podnosilac žalbe nije pokazao da nijedan razuman prosudilac činjenica ne bi ustanovio da su njegova dela u tesnoj vezi sa oružanim sukobom. Žalbno veće, takođe, odbacuje navode podnosioca žalbe da je Pretresno veće pogrešilo kada je utvrdilo da su njegova dela bila deo raširenog ili sistematskog napada za koje je on znao i zaključuje, umesto toga, da bi bilo koje razumno Pretresno veće utvrdilo da je podnosilac žalbe znao za napad na muslimansko civilno stanovništvo Višegrada koji je bio u toku. U delu 4 presude, Žalbno veće razmatra sedam navodnih grešaka u utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi sa incidentom na reci Drini i odnosu podnosioca žalbe sa Lukićevom paravojnom grupom, što je, uglavnom, navedeno u žaliočevom prvom i drugom

osnovu za žalbu. Žalbeno veće odbacuje četiri od ovde navedenih grešaka u utvrđivanju činjeničnog stanja. Žalbeno veće, prvo, odbacuje tvrdnju podnosioca žalbe da je Pretresno veće pogrešilo utvrdivši da je on bio naoružan 7. juna 1992. godine. Žaliočevi argumenti ne pokazuju da nijedno razumno Pretresno veće ne bi konstatovalo, na osnovu svedočenja dva svedoka, da je podnosilac žalbe bio naoružan u hotelu "Vilina vlas" i da je na reci Drini uperio svoju pušku u sedmoricu Muslimana i sprečio ih da beže. Žalbeno veće, takođe, odbacuje tvrdnju da je Pretresno veće pogrešilo ne prihvativši tvrdnju podnosioca žalbe da je on pokušao da odvрати Milana Lukića od izvršenja ubistava. Podnosilac žalbe nije uspeo da pokaže kako je činjenica da nijedna od prisutnih osoba tokom incidenta nije mogla da utiče na Milana Lukića relevantna u proceni toga da li je on pokušao ili nije da odvрати Lukića. Podnosilac žalbe nije uspeo da pokaže da nijedan razuman sud ne bi došao do zaključka Pretresnog veća. Treće, Žalbeno veće odbacuje tvrdnju podnosioca žalbe da je Pretresno veće pogrešilo ne prihvativši njegov argument da je on ostao na određenoj udaljenosti od mesta zločina. Čak i ako svedočenje jednog svedoka potvrđuje žaliočevu verziju da je on bio nekoliko metara udaljen od Milana Lukića i dvojice drugih naoružanih ljudi za vreme pucnjave, podnosilac žalbe nije utvrdio da je Pretresno veće pogrešilo, konstatovavši da je on, sa oružjem u ruci, stajao iza sedmorice Muslimana neposredno pred pucnjavu, zajedno sa ostalom trojicom. Žalbeno veće ne može da nađe nikakvu grešku u načinu na koji je Pretresno veće tretiralo svedočenje dotičnog svedoka ili procenjivalo dokaze prezentirane tokom suđenja. U svakom slučaju, podnosilac žalbe nije utvrdio da je navodna greška dovela do neostvarenja pravde. Četvrto, Žalbeno veće odbacuje tvrdnju podnosioca žalbe da su pogrešni nalazi Pretresnog veća zasnovani na svedočenju dva svedoka, o njegovoj ulozi za vreme pretresa u Mušićima. Protivrečnosti koje navodi podnosilac žalbe ne postoje ili su sporednog ili nebitnog karaktera, a podnosilac žalbe nije uspeo da pokaže da nijedan razuman prosuditelj činjenica ne bi ustanovio na osnovu ovih dokaza, da je podnosilac žalbe stražario na ulazu u kuću svedokovog oca i time učestvovao u pretresu kuće. Sada ću da se osvrnem na tri preostale navedene greške u utvrđivanju činjeničnog stanja koje je Pretresno veće počinilo i u čemu se Žalbeno veće slaže sa podnosiocem žalbe. Prva greška odnosi se na nalaz Pretresnog veća da je podnosilac žalbe bio doušnik grupe Milana Lukića. Žalbeno veće primećuje da je jedini dokaz koji navodi Pretresno veće u prilog ovom zaključku, svedočenje svedoka VG-14, da je, dok je on bio u rukama podnosioca žalbe i Milana Lukića u crvenom "Folksvagen Pasatu" (Volkswagen Passat), podnosilac žalbe pokazao na obližnju kuću i rekao Milanu Lukiću da ona pripada jednoj muslimanskoj porodici. Pretresno veće je izričito odbacilo kao nedovoljno pouzdano i verodostojno svedočenje druga dva svedoka na koje se oslanjalo Tužilaštvo, da pokaže da je podnosilac žalbe radio kao doušnik pomenute grupe. Štaviše, nalazi Pretresnog veća u vezi sa pretresom u Mušićima, ne potkrepljuju zaključak da je podnosilac žalbe pokazao predmetnu kuću Milanu Lukiću i njegovim ljudima. Prema tome, nijedan razuman sud ne bi ustanovio samo na osnovu svedočenja svedoka VG-14, da je podnosilac žalbe bio doušnik

Lukićeve grupe i da je znao da će se te informacije koristiti za progon Muslimana. Podnosilac žalbe tvrdi da je pogrešni nalaz Pretresnog veća da je on bio doušnik Lukićeve grupe korišćen kao osnova za zaključak Pretresnog veća da je on imao diskriminacijsku nameru. Međutim, Pretresno veće ustanovilo je da je podnosilac žalbe bio povezan sa grupom Milana Lukića i da su dela podnosioca žalbe bila u tesnoj vezi sa oružanim sukobom i da su ona predstavljala deo raširenog i sistematskog napada na nesrpsko stanovništvo Višegrada. Pretresno veće nije izvelo zaključak o diskriminacijskoj nameri žalioaca iz činjenice da je on bio doušnik grupe. Prema tome, podnosilac žalbe nije uspeo da utvrdi da je pogrešni nalaz Pretresnog veća o tome da je on bio doušnik doveo do neostvarenja pravde. Druga greška odnosi se na nalaze Pretresnog veća da je podnosilac žalbe, u vreme kada je bio u hotelu "Vilina vlas", znao da će sedam muškaraca, Muslimana, da bude ubijeno i da je Milan Lukić već bio počinio teška krivična dela, uključujući ubistva na području Višegrada, nedugo pre incidenta na reci Drini. Pretresno veće se oslonilo na izjavu koju je dao sam podnosilac žalbe, a prema kojoj je, za vreme vožnje od Višegrada do hotela "Vilina vlas" popodne 7. juna 1992. godine, vozač koji je vozio automobil, Stanko Pecikoza, ispričao podnosiocu žalbe da je Milan Lukić u nekoliko prilika, izvodio radnike muslimanske nacionalnosti iz fabrike "Varda" da bi ih zlostavljao i ubijao. Pretresno veće je, zbog toga, odbacilo tvrdnju podnosioca žalbe da je tek kad je Milan Lukić zaustavio automobil blizu Sasa i naredio sedmorici muškaraca da krenu prema obali Drine, shvatio da ovi ljudi neće da budu razmenjeni. Pregledavši relevantne odlomke iz izjave podnosioca žalbe, Žalbeno veće zaključuje da je njegovo svedočenje u vezi sa onim šta mu je rekao Stanko Pecikaoza 7. juna 1992. godine na putu do hotela "Vilina vlas", nejasno i protivrečno. Mada je tačno da to svedočenje potkrepljuje nalaze Pretresnog veća u vezi sa zlostavljanjem, ono je nejasno u vezi s ubistvima. Na osnovu izjave ostaje nejasno da li je Stanko Pecikoza rekao podnosiocu žalbe da je pronađeno telo mladića po imenu "Velagić" u automobilu na putu za hotel ili je Pecikoza samo izrazio sumnju da je Milan Lukić ubio Velagića. Štaviše, mora da se primeti da je izvesnog "Velagića" prema paragrafu 15 optužnice, ubio 10. juna Milan Lukić u fabrici "Varda". Ova činjenica čini izjavu podnosioca žalbe još nejasnijom u vezi s tim na koja je ubistva mislio. Postoji, takođe, protivrečnost između presude Pretresnog veća i optužnice u vezi sa datumom incidenta u fabrici "Varda". Shodno tome, dotični dokazi ne potkrepljuju nalaz Pretresnog veća da je Stanko Pecikoza rekao podnosiocu žalbe za bilo kakva ubistva radnika iz fabrike "Varda" do kojih je, eventualno, došlo pre 7. juna 1992. godine. Čak i ako je Pecikoza rekao podnosiocu žalbe da je Velagića ubio Milan Lukić, to bi bilo nedovoljno da se zaključi da je podnosilac žalbe znao, u vreme kad je napustio hotel, da će sedmorica Muslimana da budu ubijeni, a ne razmenjeni. Iz tog razloga i u svetlu dodatnih faktora koji su objašnjeni u presudi po žalbi, Žalbeno veće smatra da ni jedan razuman prosuditelj činjenica ne bi došao do ovakvog nalaza samo na osnovu tih dokaza. Sada ću da se osvrnem na treću grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja koja se odnosi na nalaz da je podnosilac žalbe uperio pušku u sedmoricu muškaraca

Muslimana dok su bili u hotelu "Vilina vlas". Kao što je već objašnjeno, Žalbena veće je zaključilo da je konstatacija Pretresnog veća da je podnosilac žalbe bio naoružan u hotelu "Vilina vlas", razumna. Međutim, zaključak Pretresnog veća da je podnosilac žalbe držao u hotelu na nišanu sedmoricu Muslimana nije potkrepljen ni nalazom samog Pretresnog veća da je, naime, sedmoricu Muslimana čuvao jedan od neidentifikovanih naoružanih ljudi koji je uperio svoju automatsku pušku u njih, sprečavajući ih tako da napuste hol hotela. Tužilaštvo je ovo prihvatilo. U zaključku nijedan razuman prosuditelj činjenica ne bi utvrdio da je podnosilac žalbe uperio pušku u sedmoricu Muslimana u hotelu "Vilina vlas". O pitanju da li su dve gore navedene greške dovele do neostvarenja pravde raspravljaje se kasnije, u kontekstu navodne greške u vezi sa žaliočevom namerom da ubije sedmoricu Muslimana. Deo 5 presude bavi se učešćem podnosioca žalbe u udruženom zločinačkom poduhvatu i njegovom individualnom krivičnom odgovornosti s tim u vezi. Žaliočev četvrti, peti, šesti i sedmi osnov za žalbu odnose se na ubistvo, nečovečno postupanje, progon i udruženi zločinački poduhvat. Svi se oni bave, kao centralnom temom, pitanjem da li je podnosilac žalbe imao nameru da ubije sedmoricu muškaraca Muslimana za vreme incidenta na reci Drini. Žalbena veće nalazi da je samo prva kategorija udruženog zločinačkog poduhvata opisana u presudi po žalbi u *Predmetu Tadić*, to jest, osnovni oblik udruženog zločinačkog poduhvata relevantan za ovaj predmet. Žalbena veće odbacuje tri žaliočeva podosnova za žalbu kojima se tvrdi da je Pretresno veće počinilo grešku u primeni prava u odnosu na koncept udruženog zločinačkog poduhvata time što je propustilo da izričito ukaže na tačne kriterijume koje je primenilo kako bi procenilo postojanje ovog poduhvata, te što je utvrdilo da postojanje dogovora ili saglasnosti koji dostižu stepen sporazuma između dve ili više osoba ne mora da bude izričito, već o njemu može indirektno da se zaključi, te što je konstatovalo da su svi učesnici u udruženom zločinačkom poduhvatu jednako krivi za krivično delo, bez obzira na to kakvu je ulogu koji od njih u njegovom izvršenju imao. Žalbena veće, takođe, odbacuje navod podnosioca žalbe da je Pretresno veće pogrešilo utvrdivši da je kriv za progone isključivo na osnovu jednog incidenta. Sada ću da se osvrnem na argumente podnosioca žalbe da je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je on delio zajedničku nameru da se ubiju sedmorica muškaraca, Muslimana. Pretresno veće je izvelo zaključak o žaliočevoj nameri iz njegovih dela kojima je sprečio beg sedmorice Muslimana tako što je u njih uperio pušku dok su bili pritvoreni u hotelu "Vilina vlas", sproveo ih do obale Drine i držao na nišanu da bi sprečio njihov beg, stajao sa puškom u ruci iza njih zajedno sa ostalom trojicom izvršilaca, neposredno pre nego što je počela pucnjava. Da bi se utvrdila individualna krivična odgovornost u svojstvu saizvršioca, mora da se utvrdi da je optuženi dobrovoljno učestvovao u jednom aspektu zajedničke namere, čak i ako nije fizički počinio krivično delo, kao i da je optuženi, čak i ako nije lično izvršio krivično delo, ipak priželjkivao njegovu posledicu. Žalbena veće se slaže s testom koji je primenilo Pretresno veće, prema kojem ako tužilac stanje svesti dokazuje zaključivanjem, taj zaključak mora da bude jedini razumni zaključak izveden na temelju dokaza. Ovde se

postavlja pitanje da li bi ijedan razumni sud ustanovio da je jedini razumni zaključak, izvediv na osnovu dokaza, taj da je podnosilac žalbe svojim delima imao nameru da ubije sedmoricu Muslimana. Kao što je već rečeno, Žalbeno veće zaključilo je da je Pretresno veće pogrešilo, konstatovavši da je podnosilac žalbe uperio svoju pušku u sedmoricu muškaraca dok su bili u hotelu "Vilina vlas". Štaviše, Žalbeno veće zaključilo je da je Pretresno veće pogrešilo utvrdivši da je podnosilac žalbe u to vreme znao da će sedmorica Muslimana da budu ubijeni, a ne razmenjeni. Pošto podnosilac žalbe u to vreme nije imao saznanja o tome da će sedmorica muškaraca, Muslimana da budu ubijeni, činjenica da je sprečio Muslimane da pobegnu iz hotela nije odlučujuća za procenu o tome da li je on delio zajedničku nameru da se oni ubiju. Pretresno veće oslonilo se, takođe, na radnje podnosioca žalbe od trenutka kada je Lukićeva grupa zaustavila automobile u Sasama, da bi došlo do zaključka da je on imao nameru da se sedmorica Muslimana ubiju. Kad su Milan Lukić, dvojica neidentifikovanih muškaraca i podnosilac žalbe sproveli sedmoricu Muslimana do obale Drine, on je uperio pušku u njih kako bi sprečio njihov beg. Podnosilac žalbe je, zatim, stajao sa puškom u ruci iza muškaraca, Muslimana neposredno pred početak pucnjave. Pretresno veće, međutim, nije utvrdilo da je podnosilac žalbe delovao sa istim nivoom autoriteta ili sa istim stepenom kontrole nad ubistvima kao ostala trojica izvršilaca. Naprotiv, Pretresno veće je izjavilo, citiram: "Da se nije uverilo da je Tužilaštvo dokazalo, izvan svake razumne sumnje, da je optuženi pucao u isto vreme kad i ostala trojica ili da je lično ubio jednu ili više žrtava". Pretresno veće nije čak ni eksplicitno utvrdilo da je podnosilac žalbe uperio svoju pušku na sedmoricu Muslimana, dok su oni bili postrojeni licem prema reci Drini. Pored tih nalaza, Žalbeno veće uzima u obzir sledeće: ukupni kontekst incidenta na Drini, prethodnu vezu podnosioca žalbe sa grupom Milana Lukića u Mušićima i u hotelu "Vilina vlas", kao i njegova dela na obe lokacije; činjenicu da podnosilac žalbe nije znao da će sedmorica muškaraca, Muslimana, biti ubijeni sve dok se automobil nije zaustavio u Sasama; da se ponašanje srpskih vojnika drastično promenilo od trenutka kad im je Milan Lukić naredio da napuste automobil; da je tokom celog incidenta na Drini utisak dvojice preživelih bio da niko oko Lukića ne može da utiče na njega ili na njegove odluke i, najzad, da je podnosilac žalbe dobrovoljno išao u pratnji Lukića i njegove grupe sa sedmoricom Muslimana na Drinu. Kada je Pretresno veće suočeno sa zadatkom da odredi da li iz radnji optuženog može da zaključi da je učestvovao u zajedničkoj nameri da se počini krivično delo, posebna pažnja mora da se posveti tome da li su radnje bile dvosmislene, pa, prema tome, dozvoljavaju nekoliko razumnih zaključaka. Žalbeno veće zaključuje da nijedan razuman sud ne bi utvrdio da je jedini razumni zaključak, izvediv iz raspoloživih dokaza kao što je gore navedeno, taj da je podnosilac žalbe imao nameru da ubije sedmoricu Muslimana. Pretresno veće je konstatovalo da je podnosilac žalbe pomogao Milanu Lukiću i njegovim ljudima tako što je sprečio beg sedmorice Muslimana. Međutim, ono nije utvrdilo da je podnosilac žalbe lično pucao u te muškarce niti da je imao kontrolu nad pucnjavom. U poređenju sa učešćem Milana Lukića i potencijalno jednog ili obojice

drugih, učešće podnosioca žalbe u ukupnom toku ubistava nije doseglo isti nivo. Gore pomenute radnje podnosioca žalbe bile su dvosmislene u odnosu na to da li je podnosilac žalbe imao nameru ili ne da sedmorica Muslimana budu ubijeni. Ovaj zaključak, između ostalog, dalje potkrepljuje relativno kratak vremenski period između promene stava Milana Lukića i pucnjave i snažna ličnost koju je imao Milan Lukić u odnosu na ličnost podnosioca žalbe. Pretresno veće pogrešilo je konstatovavši da je jedini razumni zaključak, izvediv iz dokaza, taj da je podnosilac žalbe delio zajedničku nameru da se ubiju sedmorica Muslimana. Ova greška dovela je do neostvarenja pravda, jer bez dokaza o nameri podnosioca žalbe da se izvrši ubistvo, on ne može da se smatra odgovornim kao saizvršilac. Žalbena veće će sada da razmotri da li je podnosilac žalbe odgovoran kao onaj koji je pomagao i podržavao. Podnosilac žalbe tvrdi, u okviru četvrtog osnova za žalbu, da se njegova dela ne mogu svrstati u pomaganje i podržavanje, jer on nije omogućio izvršenje krivičnog dela. Žalbena veće već je zaključilo da je podnosilac žalbe znao da će sedmorica Muslimana da budu ubijeni, da je išao naoružan sa Lukićevom grupom od mesta gde su parkirali automobile do reke Drine, da je uperio svoju pušku u sedmoricu Muslimana, da je stajao iza njih sa puškom u ruci zajedno sa ostalom trojicom izvršilaca, neposredno pred početak pucnjave. Jedini razumni zaključak izvediv na temelju ukupnih dokaza, je taj da je podnosilac žalbe znao da će njegova dela pomoći izvršenju ubistava. Sprečavanjem ovih ljudi da beže na putu do obale reke i za vreme pucnjave, radnje podnosioca žalbe bile su konkretno usmerene na to da pomognu počiniocima ubistava i nečovečnih dela, a njegova podrška je imala znatan efekat na počinioce tih krivičnih dela. Stoga Žalbena veće konstatuje da je podnosilac žalbe kriv za pomaganje i podržavanje ubistava po članu 3 Statuta, tačka 5 optužnice. Nadalje, Žalbena veće konstatuje da je podnosilac žalbe kriv zbog pružanja pomoći i podrške u odnosu na ubistvo kao zločin protiv čovečnosti, po članu 5(a) Statuta (tačka 4 optužnice) i za nečovečna dela kao zločin protiv čovečnosti, po članu 5(i) Statuta (tačke 6 optužnice). Podnosilac žalbe se, međutim, ne osuđuje za ubistvo kao zločin protiv čovečnosti, po članu 5(a) Statuta (tačka 4 optužnice) i za nečovečna dela kao zločin protiv čovečnosti, po članu 5(i) (tačka 6 optužnice), u skladu sa sudskom praksom Međunarodnog suda o kumulaciji osuda. Sada ću da se osvrnem na tvrdnje podnosioca žalbe da je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je on imao potrebnu diskriminacijsku nameru, budući da on nije učestvovao u izdvajanju sedmorice muškaraca Muslimana, niti je znao zašto su oni uhapšeni ili šta Milan Lukić želi da uradi sa njima. Suprotno onome šta tvrdi podnosilac žalbe, Pretresno veće je jasno reklo, bez obzira na to da li je podnosilac žalbe bio doušnik ili nije ili da li je delio zajedničku nameru grupe da progona muslimansko stanovništvo, tužilac je, takođe, morao da utvrdi da je optuženi učestvovao u izvršenju dela progona sa diskriminacijskom namerom. Shodno tome, Pretresno veće procenilo je da li su radnje podnosioca žalbe za vreme incidenta na reci Drini, pokazale da on poseduje *mens rea* potrebnu za krivično delo progona. Žalbena veće je, nedavno, potvrdilo pristup Pretresnog veća u presudi po žalbi u

Predmetu Krnojelac. Štaviše, ponovo suprotno tvrdnjama podnosioca žalbe, Pretresno veće nije izvuklo zaključak o postojanju diskriminacijske namere podnosioca žalbe iz činjenice da je on izdvojio sedmoricu Muslimana. Pretresno veće je potvrdilo, citiram: "Da su radnje optuženog činjenično imale karakter diskriminacije po tome što su ti muškarci pobijeni samo zato što su bili Muslimani". Učešće podnosioca žalbe u udruženom zločinačkom poduhvatu u hotelu "Vilina Vlas", za vreme prebacivanja žrtava na obalu Drine i za vreme događaja koji su se tamo odigrali, predstavlja konkretna dela iz kojih je Pretresno veće moglo da izvuče zaključak da su njegove radnje imale diskriminacijske posledice i da je on posedovao nužnu diskriminacijsku nameru. Stoga, odbacuju se argumenti podnosioca žalbe u vezi sa pristupom Pretresnog veća u proceni toga da li je on posedovao ili nije diskriminacijsku nameru. Žalbena veće, takođe, mora da proceni da li je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je podnosilac žalbe individualno odgovoran kao saizvršilac za krivično delo progona, na osnovu učešća u krivičnim delima ubistva i nečovečnih dela počinjenih u osnovi. Žalbena veće je već zaključilo da je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je podnosilac žalbe imao nameru da ubije. Namera da se pobije sedam muškaraca, Muslimana, uključujući i dvojicu preživelih, čini osnov za zaključak Pretresnog veća da je podnosilac žalbe saizvršilac u udruženom zločinačkom poduhvatu. U odsustvu postojanja te namere, nijedan razumni prosuditelj činjenica ne bi utvrdio da je podnosilac žalbe odgovoran za izvršenje krivičnog dela progona putem ubistva i nehumanih dela, kao saizvršilac udruženog zločinačkog poduhvata. Ta greška dovela je do neostvarenja pravde. Žalbena veće sada razmatra da li podnosilac žalbe podleže individualnoj krivičnoj odgovornosti po članu 7(1) Statuta, zbog pomaganja i podržavanja progona muškaraca muslimanske nacionalnosti svojim učešćem u ubistvima na obali Drine. Dela koja su počinili Milan Lukić i ostala dvojica, bez sumnje, predstavljaju krivično delo progona. Oni se, naime, ubili petoricu Muslimana i počinili nečovečna dela u odnosu na dvojicu preživelih, sa promišljenom namerom diskriminacije na verskoj ili političkoj osnovi. Nadalje, Žalbena veće slaže se sa Pretresnim većem u tome da je podnosilac žalbe učestvovao u incidentu na reci Drini, s punim saznanjem da je namera grupe Milana Lukića da progone lokalno muslimansko stanovništvo Višegrada, putem izvršenja zločina u osnovi ovog krivičnog dela. Jedini razlog zbog kojeg su sedmorica Muslimana uhapšeni i ubijeni bila je njihova pripadnost muslimanskom stanovništvu Višegrada. Podnosilac žalbe bio je svestan tih činjenica i dobrovoljno je učestvovao u masakru na reci Drini tako što je uperio svoju pušku u žrtve i time ih onemogućio da beže. Njegova podrška imala je znatan efekat na izvršenje zločina na obali Drine. On je, u to vreme, bio u potpunosti svestan toga da njegovo učešće pomaže izvršenju krivičnog dela progona od strane glavnih počinilaca. Podnosilac žalbe je, stoga, odgovoran zato što je pomagao i podržavao krivično delo progona putem ubistva petorice Muslimana i nečovečnih dela u odnosu na dvojicu drugih Muslimana. Podnosilac žalbe tvrdi da on ne može da bude osuđen kumulativno na osnovu istog ponašanja i za ubistvo po članu 3 Statuta, tačka 5 i za

progon putem ubistva po Članu 5(a) Statuta, tačka 4. Sudska praksa Međunarodnog suda o kumulativnim osudama pokazuje da je dozvoljeno da se donese oglas o krivici za svako od tih krivičnih dela, pošto svako od njih sadrži element materijalno različit od drugih. Zbog toga ovaj podosnov žalbe nije održiv. A sada ću da se osvrnem na deo 6 presude koji se bavi izricanjem kazne. U svom osmom osnovu za žalbu, podnosilac žalbe navodi sedam grešaka u primeni prava i utvrđivanja činjeničnog stanja, a koje se odnose na izricanje kazne. On, prvo, tvrdi da je kazna koju je izreklo Pretresno veće, 20 godina zatvora za progon i ubistvo, preterano visoka u poređenju sa kaznama izrečenim u okviru sudske prakse Međunarodnog suda. Drugo, podnosilac žalbe tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo uzevši u obzir kao otežavajuće okolnosti način ubistva, verbalno zlostavljanje žrtava, traumu koju su pretrpele žrtve i diskriminacijsko stanje svesti. Treće, on tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo propustivši da smatra olakšavajućom okolnošću kajanje koje je podnosilac žalbe pokazao nakon incidenta na reci Drini i njegovu saradnju sa Tužilaštvom. Žalbena veće odbacuje sve te argumente, a razlozi za to su u celosti objašnjeni u presudi. Žalbena veće, međutim, smatra da kazna treba da bude promenjena zbog činjenice da se osuda, izrečena podnosiocu žalbe kao saizvršiocu u udruženom zločinačkom poduhvatu i to za ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja, po članu 3 Statuta i progon putem ubistva i nečovečnih dela po članu 5(h), sada zamenjuje osudom za pomaganje i podržavanje. Žalbena veće ima ovlašćenje da samo preinači odluku o kazni, bez vraćanja Predmeta Pretresnom veću. Pomaganje i podržavanje je oblik odgovornosti koji, po pravilu, opravdava nižu kaznu od one koja je primerena za odgovornost saizvršioca. Istovremeno, kazna koja se izriče mora, takođe, da odražava inherentnu težinu kriminalnog ponašanja optuženog. Podnosilac žalbe počinio je teška krivična dela. Zbog toga, uzimajući u obzir konkretne okolnosti ovog Predmeta, kao i oblik i stepen učešća podnosioca žalbe u počinjenim krivičnim delima, Žalbena veće zaključuje da je primerena kazna - kazna od 15 godina. Sada ću da pročitam dispozitiv presude Žalbenog veća. Gospodine Vasiljeviću, molim vas, ustanite. Iz gore navednih razloga, Žalbena veće, na osnovu Člana 25 Statuta i Pravila 117 i 188 Pravilnika o postupku i dokazima (Rules of Procedure and Evidence), primivši k znanju pisane podneske strana i argumente iznete na pretresu od 18. novembra 2003. godine, zasedajući na otvorenoj sednici, prihvata, uz izdvojeno mišljenje sudije Šahabudina (Mohamed Shahabuddeen), žalbu Mitra Vasiljevića u onoj meri u kojoj se ona odnosi na njegovu osudu kao saizvršioca progona kao zločina protiv čovečnosti (ubistvo i nečovečna dela) po tački 3 optužnice i kao saizvršioca ubistva, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, po tački 5 optužnice; ono preinačuje te osude, uz izdvojeno mišljenje sudije Šahabudina i konstatuje, uz izdvojeno mišljenje sudije Šahabudina, da je Mitar Vasiljević kriv po tačkama 3 i 5 optužnice zbog pomaganja i podržavanja progona kao zločina protiv čovečnosti (ubistvo i nečovečna dela) i pomaganja i podržavanja ubistva, kao kršenja zakona i običaja ratovanja, po članu 7(1) Statuta; ono odbija žalbu Mitra Vasiljevića u odnosu na osude u svakom drugom pogledu; ono odbija žalbu Mitra Vasiljevića u odnosu na kaznu i izriče, uz izdvojeno

mišljenje sudije Šahabudina, novu kaznu uzimajući, pri tom, u obzir odgovornost kako je utvrđena na osnovu novih osuda donetih po žalbi; ono izriče kaznu zatvora Mitru Vasiljeviću u trajanju od 15 godina koja teče od danas, s tim da se Mitru Vasiljeviću uračuna, na osnovu Pravila 101(C) Pravilnika, vreme koje je već proveo u pritvoru, a to je od 25. januara 2000. godine do danas; ono nalaže, u skladu s Pravilom 103(C) i 107 Pravilnika o postupku i dokazima, da Mitar Vasiljević ostane u pritvoru Međunarodnog suda sve dok se ne privede kraju organizovanje njegovog transfera u državu gde će da izdržava kaznu. Molim sekretara da podeli kopije presude stranama. Gospodine Vasiljeviću, izvolite, sedite. Žalbeno veće završava raspravu.

Fond za humanitarno pravo

